

Vaughan Gething AC/AM
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref

Lynne Neagle AC
Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

29 October 2019

Annwyl Lynne

Gwaith dilynol ar ymholiad y Pwyllgor i Iechyd Emosiynol ac Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc yng Nghymru – Cadernid Meddwl

Yn dilyn ein hymddangosiad gerbron y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar 20 Mehefin a'r llythyr dilynol ar 15 Gorffennaf, addawom y byddem yn ysgrifennu i'r Pwyllgor i roi rhagor o wybodaeth am nifer o feysydd.

Yn fy niweddariad ar 7 Mai, amlinellom y bwriad i flaenoriaethu buddsoddiadau i wella iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc gyda £7m o gyllid ychwanegol. Byddai £3.2m yn mynd i wella gwasanaethau sy'n cefnogi iechyd meddwl plant a phobl ifanc; £1.4m ar gyfer Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol i wella cymorth yn y gymuned; a £2.5m i gefnogi'r dull ysgol gyfan o fynd i'r afael â llesiant ac iechyd meddwl emosiynol. Gan ein bod ni bellach wedi cytuno ar ddyraniadau cyllid, yn dilyn cytuno ar gynlluniau buddsoddi iechyd meddwl ehangach yr holl Fyrddau Iechyd Lleol (y Byrddau), rwy'n falch o allu rhoi gwybod i'r Pwyllgor bod y Byrddau wedi buddsoddi £1m arall o'r cynnydd ehangach mewn cymorth iechyd meddwl. Mae hwn yn fuddsoddiad sylweddol sy'n dangos ein hymrwymiad parhaus i sicrhau bod llesiant ac iechyd meddwl ein plant a'n pobl ifanc yn parhau i fod yn flaenoriaeth.

Mae'r buddsoddiad uchod yn cynnwys cymorth i'r byrddau iechyd wneud gwelliannau i ofal sylfaenol Gwasanaeth Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) yn dilyn yr adolygiad gan Uned Gyflawni'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG). Roedd gofyn i'r holl fyrddau iechyd lunio cynlluniau gwella a adolygwyd wedyn gan swyddogion ac Uned Gyflawni'r GIG i

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales
Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

sicrhau bod y camau gweithredu'n cyd-fynd â'r argymhellion yn yr adolygiadau unigol a dderbyniwyd gan y byrddau iechyd.

Er gwybodaeth i'r Pwyllgor, rydym yn darparu adroddiad cenedlaethol Uned Gyflawni'r GIG a luniwyd ar gyfer Lywodraeth Cymru ar wahân, a'r crynodeb o'r cynigion ariannu a dderbyniwyd oddi wrth y byrddau iechyd. Dylai'r Pwyllgor gofio bod y crynodebau'n adlewyrchu'r ceisiadau gwreiddiol ac mae'n bosibl bod y dulliau gweithredu wedi cael eu haddasu ar ôl cael adborth gan swyddogion ac Uned Gyflawni'r GIG. Fel y gwyddoch yn sgil y llythyr i'r byrddau iechyd ar 15 Gorffennaf, rydym wedi gofyn i bob bwrdd iechyd lunio adroddiad ar gyfer ei Fwrdd neu is-bwyllgor priodol. Bydd yr adroddiad hwnnw'n cael ei rannu â'r Pwyllgor.

O ran cefnogi plant a phobl ifanc ag anghenion mwy cymhleth, cytunwyd y byddem yn darparu rhagor o wybodaeth yn dilyn cyfarfod a gynhaliwyd â rhanddeiliaid allweddol ym mis Mehefin. Roedd y cyfarfod hwnnw'n cynnwys y Comisiynydd Plant, Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, a swyddogion o'r grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Yn dilyn y cyfarfod, cytunwyd y dylid sefydlu rhaglen waith gorchwyl a gorffen i ddatblygu datrysiadau a'u rhoi ar waith ar gyfer y garfan fach o blant sydd ag anghenion cymhleth na ellir eu diwallu dim ond mewn lleoliadau iechyd meddwl i gleifion mewnol neu leoliadau diogel / preswyl. Mae'r rhaglen waith newydd hon yn cydnabod bod nifer o ffrydiau gwaith eisoes yn cael eu datblygu yn y maes hwn. Fodd bynnag, cytunodd yr holl rhanddeiliaid bod angen rhaglen waith arbennig ar gyfer y tymor byrrach i fynd ati'n gyflymach i integreiddio trefniadau comisiynu yn well ar gyfer y garfan fach o blant sydd yn y perygl mwyaf.

Mae adnodd ychwanegol wedi'i neilltuo i sicrhau bod y gwaith yn cael ei wneud ar fyrder ac mae grŵp llywio yn cael ei ffurfio i ddwyn ynghyd y ffrydiau gwaith presennol, gan helpu i gyflawni'r gwaith newydd hwn. Bydd y grŵp yn cael ei gadeirio ar y cyd gan uwch-swyddogion ym maes iechyd a gofal cymdeithasol a bydd yn cynnwys Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, llywodraeth leol a'r Comisiynydd Plant. Nid ydym yn rhagweld y bydd y gwaith yn cymryd mwy na chwe mis ar ôl dyddiad cyfarfod cyntaf y grŵp llywio. Disgwyliaf y bydd y rhaglen waith hon yn nodi datrysiadau a'u hysgogi – rydym wedi egluro nad llunio adroddiad arall i'w ystyried yw'r nod.

Gyda'r bwriad o ehangu capasiti ein hunedau CAMHS haen 4 presennol, mae Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru wedi lansio ymgynghoriad 4 wythnos ar ddau fanyleb gwasanaeth newydd. Bwriad y manylebau gwasanaeth yw diffinio'n gliriach ofynion y model gofal presennol a chaniatáu i'r gwasanaeth gynyddu ei gapasiti yn ddiogel ac yn effeithiol i ofalu am bobl ifanc â lefelau uwch o gymhlethdod clinigol. Mae'r manylebau gwasanaeth newydd hyn hefyd yn cynnwys cyfres gynhwysfawr o fetrigau ansawdd i ddarparu trosolwg o ddiogelwch, effeithiolrwydd a phrofiadau defnyddwyr gwasanaeth cleifion mewnol CAMHS. Bydd y Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol yn defnyddio'r dangosyddion ansawdd hyn i lywio gwelliannau i'r gwasanaeth yn y dyfodol ac i ddatblygu a hwyluso'r gwaith o feincnodi yn erbyn gwasanaethau eraill.

Rydym hefyd yn gallu cadarnhau bod y gwaith cyfalaf yn Nhŷ Llidiard wedi'i gwblhau.

Ers inni ymddangos gerbron y Pwyllgor ym mis Mehefin, rydym wedi cytuno ar £2m o fuddsoddiad ychwanegol ar gyfer 2019-20 i gefnogi gwasanaethau niwroddatblygiadol. Rydym hefyd yn edrych ar opsiynau i gynnal dadansoddiad manwl o'r galw am wasanaethau niwroddatblygiadol a'r capasiti ar eu cyfer ar draws y byrddau iechyd. Bydd hyn yn helpu i gynllunio gwelliannau gan fod y gwasanaeth wedi bod yn weithredol ers 2 flynedd erbyn hyn. Bydd y gwaith hwn yn adeiladu ar adolygiad Uned Gyflawni'r GIG o ofal sylfaenol CAMHS.

O ran gwaddol Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc, mae tipyn o waith wedi'i wneud dros yr haf, yn unol â'r hyn a gynlluniwyd gan y rhaglen a gan swyddogion. Rwy'n cydnabod y cynnydd a wnaed gan y rhaglen a'r effaith y mae hyn wedi'i chael ar wasanaethau. Ar y sail honno, fel y gwyddoch, rwyf wedi cytuno 'mewn egwyddor' y byddwn yn cefnogi rhaglen wedi'i haddasu, ond rwy'n aros am gynnig terfynol gan y Rhaglen. Bydd yr ymateb, yr wyf yn disgwyl ei dderbyn ddiwedd mis Hydref, yn cynnwys y cyfraniadau gan y Grŵp Cyfeirio Arbenigol a'r Bwrdd Rhaglen ehangach. Yna byddaf mewn sefyllfa i gytuno ar fanylion y rhaglen derfynol.

Yn y cyfamser, mae'r tabl canlynol yn amlinellu'r trefniadau etifeddol **drafft** gan gynnwys pob un o feysydd blaenorol Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc.

Maes Gwaith Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc - Rhaglen Estynedig	Cyfrifoldeb (yn amodol ar gytundeb â Bwrdd y Rhaglen a rhanddeiliaid)	Atebolrwydd
Cymorth Cynnar a Chefnogaeth Estynedig	Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc Cadeirydd y ffrwd waith	Bwrdd Rhaglen Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc Cyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau yn adrodd i Grŵp Cynghori'r Gweinidog ar Ganlyniadau i Blant</i>
Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol	Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc Cadeirydd y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (i'w gyhoeddi) Tîm y Comisiynydd Plant	Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc - Bwrdd Rhaglen Llywodraeth Cymru – Gwasanaethau Cymdeithasol <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau yn adrodd i Gyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion a Grŵp Cynghori'r Gweinidog ar Ganlyniadau i Blant</i>
Gwasanaethau niwroddatblygiadol nad ydynt yn cyrraedd y "trothwyon presennol"	Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc Grŵp yr Arweinwyr Clinigol	Law yn Llaw at Blant a Phobl – Bwrdd y Rhaglen <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau adrodd i Gyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion</i>
Maes Gwaith Ar y cyd - Llywodraeth Cymru a Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc	Cyfrifoldeb (yn amodol ar gytundeb â Bwrdd y Rhaglen a rhanddeiliaid)	Atebolrwydd
Y Grŵp Rhanddeiliaid Ifanc Cenedlaethol	Ar y cyd - Llywodraeth Cymru (Tîm Dull Ysgol Gyfan) a Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc	Llywodraeth Cymru - Addysg
CAMHS	Dan arweiniad is-grŵp bwrdd y Rhwydwaith Iechyd Meddwl Pob Oed Cefnogir gan Law yn Llaw at Blant a phobl Ifanc	Cadeirydd – Rhwydwaith CAMHS ac Anhwyldeiriau Bwyta Llywodraeth Cymru <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau adrodd i Gyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion</i>
Y gweithlu, addysg a datblygu	Dan arweiniad Addysg a Gwella Iechyd Cymru Cefnogir gan Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc	Addysg a Gwella Iechyd Cymru / Llywodraeth Cymru <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau adrodd i Gyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion</i>
Gwasanaethau Niwroddatblygiadol (o fewn	Grŵp yr Arweinwyr Clinigol	Llywodraeth Cymru (Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol)

y trothwy presennol) gan gynnwys ALN, LD, IAS	Llywodraeth Cymru – Dan gyd-arweiniad Gwasanaethau Iechyd Meddwl a Gwasanaethau Cymdeithasol	
Maes Gwaith Llywodraeth Cymru	Edrych i'r Dyfodol Cyfrifoldeb	Atebolrwydd
Dull ysgol gyfan	Llywodraeth Cymru (Tîm Dull Ysgol Gyfan)	Cyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion
Trosglwyddiadau gofal gan gynnwys oedran, traws-sector a thrawsffiniol	Llywodraeth Cymru – Iechyd Meddwl a Grwpiau Agored i Niwed	Llywodraeth Cymru (Iechyd Meddwl a'r Gyfarwyddiaeth Grwpiau Agored i Niwed) <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau adrodd i Gyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion</i>
Glasbrint gofal diogel traws-sector (gan gynnwys gofal cymhleth)	Llywodraeth Cymru – Dan gyd-arweiniad Gwasanaethau Iechyd Meddwl a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarwyddwyr (Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol) a goruchwylir gan Grŵp Cynghori'r Gweinidog Ganlyniadau i Blant <i>Cysylltiedig hefyd/diweddariadau adrodd i Gyd-grŵp Gorchwyl a Gorffen y Gweinidogion</i>

Rwy'n rhagweld y cytunir ar yr estyniad i Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc tan fis Mawrth 2021. Fodd bynnag, bydd hyn yn cynnwys darpariaeth i barhau hyd at fis Mawrth 2022, ar yr amod bod y llywodraeth newydd yn cytuno.

Ar ôl i'r rhaglen gael ei haddasu, bydd rhaid iddi gynnwys trefniadau llywodraethu ac adrodd clir gan gynnwys, er enghraifft, drefniadau ar gyfer y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar gyfer y Dull Ysgol Gyfan. Byddaf yn ystyried y trefniadau hyn wrth gytuno ar fanylion terfynol y rhaglen estynedig.

Mewn perthynas â rhan 2 o'ch llythyr dilynol a'r argymhellion mewn perthynas â'r dull ysgol gyfan, rydym yn credu ein bod yn gwneud cynnydd da yn y maes hwn ac yn y meysydd penodol a godwyd gennych yn eich llythyr – cynnydd mewn perthynas â hyfforddi staff ysgol; datblygu'r fframwaith ysgolion a rhoi'r canllaw ar hunanladdiad a hunan-niwed ar waith.

Fel rhan o'r £2.5m o gyllid y cytunwyd arno yn y flwyddyn bresennol i gefnogi'r gwaith ysgol gyfan, rydym yn gweithio gydag awdurdodau lleol i dargedu cymorth ar nifer o feysydd â blaenoriaeth sy'n cefnogi rhaglen waith yr ysgol gyfan. Mae hyn yn cynnwys gwella'r ddarpariaeth o wasanaethau cwnsela statudol, hyfforddi athrawon a staff eraill mewn ysgolion ar sicrhau bod eu hiechyd meddwl eu hunain ac iechyd meddwl y plant yn dda; a darparu ymyriadau lles meddyliol penodol mewn ysgolion. Mae cyfanswm o £1.5m o'r cyllid sydd ar gael wedi cael ei gynnig i awdurdodau lleol ar gyfer y gwaith hwn.

Mewn perthynas â hyfforddiant, bydd y ffocws ar wella dealltwriaeth athrawon a staff eraill mewn ysgolion (o staff uwch-reoli i staff mewn swyddi is) o'u llesiant emosiynol a meddyliol eu hunain, yn ogystal â llesiant meddyliol y plant. Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn datblygu canllawiau arferion da i gefnogi awdurdodau lleol ac ysgolion yn seiliedig ar ddarparu hyfforddiant o dan gynlluniau peilot mewngymorth ysgolion CAMHS. Bydd y canllawiau'n cynnwys gwybodaeth am yr hyn y mae athrawon a staff eraill mewn ysgolion yn ei ddweud y mae angen iddynt ei wybod, deilliannau dysgu a'r rhaglenni a'r ymyriadau seiliedig ar dystiolaeth a all fynd i'r afael â'r rhain.

Hefyd, rydych chi'n ymwybodol o'n tystiolaeth i'r Pwyllgor ym mis Mehefin, ein bod yn bwrw ymlaen â thrafodaethau â phrifysgolion ynghylch y potensial o ddatblygu modiwlau hyfforddi athrawon cychwynol ar ddatblygiad y plentyn, lles emosiynol a meddyliol. Mae prifysgolion wedi croesawu'r dull hwn ac, fel y nodir yn y dystiolaeth, y bwriad yw sicrhau bod y modiwlau hyn ar gael ar gyfer y myfyrwyr a fydd yn dechrau ar y cwrs ym mis Medi 2020. Wrth i'r gwaith fynd rhagddo, byddwn yn edrych i ba raddau y gall y modiwlau gael eu mabwysiadu gan y rheini sydd eisoes yn athrawon fel rhan o'u datblygiad proffesiynol parhaus.

Mewn perthynas â'r fframwaith ysgolion, dywedon yn y Pwyllgor y byddai gennym ddrafft ar gael ar gyfer ymgynghoriad erbyn diwedd y flwyddyn. Dros gyfnod yr haf, mae swyddogion wedi bod yn gweithio i ddwyn ynghyd yr holl dystiolaeth a'r sylwadau a ddarparwyd gan randdeiliaid i lunio drafft cyntaf o'r ddogfen. Mae hyn yn cynnwys sylwadau gan y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid, grŵp yr ydych yn rhan ohono ac a ystyriodd amlinelliad o'r fframwaith yn ei gyfarfod diwethaf. Mae drafft wedi'i ddsbarthu erbyn hyn i'r Grŵp Cyfeirio ac i randdeiliaid allweddol eraill, gan gynnwys rhanddeiliaid sy'n cynrychioli athrawon. Ystyriodd y Grŵp Rhanddeiliaid ar 7 Hydref y ddogfen ac mae wedi'i wahodd i gyflwyno sylwadau ac awgrymu diwygiadau. Y bwriad yw y bydd ail fersiwn yn cael ei darparu i aelodau Grŵp y Gweinidogion wneud sylwadau arno, cyn cwblhau'r ddogfen yn derfynol ar gyfer ymgynghoriad ffurfiol.

O ran ein gwaith mewn perthynas ag atal hunanladdiad a hunan-niwed mewn ysgolion, hoffem ddiolch i chi a'r Pwyllgor am eich hymrwymiad i'r mater pwysig hwn. Rhoddwyd croeso cynnes i'r canllawiau ar gyfer ysgolion pan gafodd ei lansio ar Ddiwrnod Atal Hunanladdiad y Byd ar 10 Medi yn swyddfa'r Samariaid yng Nghaerdydd, digwyddiad arall yr oeddech chi'n bresennol ynddo. Fel y nodir yn ein tystiolaeth i'r Pwyllgor, rydym yn awyddus i ddatblygu'r maes hwn i gefnogi athrawon, myfyrwyr a phobl eraill sy'n gweithio gyda phlant. Mae swyddogion yn trafod â'r Athro Ann John a Phrifysgol Abertawe, i ddatblygu gwaith ar ddeall ymyriadau gan wylwyr yn well, a hefyd ymatebion sy'n dangos empathi i negeseuon gan bobl sydd mewn gofid ac sy'n cael eu targedu gan ddulliau seiberfwlio ar gyfryngau cymdeithasol. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gyd-lunio â phlant a bydd yn arwain at becyn adnoddau, wedi'i anelu'n benodol at bobl ifanc i wella eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth, a'u cefnogi mewn perthynas â'r mater pwysig hwn. Rydym wrthi'n aros am rhagor o wybodaeth gan yr Athro John i gefnogi'r cynnig ac rydym yn gobeithio cyhoeddi'r gwaith yn ffurfiol cyn diwedd y flwyddyn.

Byddwn yn parhau i adrodd ar gynnydd drwy Gyd-grŵp y Gweinidogion sy'n cyfarfod nesaf ar 4 Tachwedd.

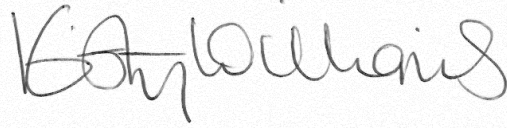
Yn olaf, bydd y Pwyllgor yn ymwybodol ein bod ni wedi rhoi blaenoriaeth i wella iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc yn y trydydd *Cynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl*, y cynllun olaf o'i fath. Daeth yr ymgynghoriad ar y cynllun i ben ar 31 Awst ac roedd y rhan fwyaf o'r adborth a gafwyd gan randdeiliaid o blaid y pwyslais a roddir yn y cynllun ar wella iechyd meddwl plant a phobl ifanc. Disgwyliaf gyhoeddi'r cynllun yn ddiweddarach eleni.

Rydym yn nodi'r argymhellion pellach a wnaed gan y Pwyllgor yn ei lythyr ar 8 Awst 2019, ac mae llawer ohonynt yn ymwneud ag argymhellion sydd eisoes wedi'u gwneud. Rydym yn gobeithio bod yr wybodaeth ychwanegol hon, ynghyd â'r diweddariadau yr ydym eisoes wedi'u darparu, yn sicrhau'r Pwyllgor o'r cynnydd a wneir i roi ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad Cadernid Meddwl y Pwyllgor ar waith.

Yn gywir,

Vaughan Gething AC/AM
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau
Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

